

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2017

Ekerö kommun

*Richard Vahul
Certifierad kommunal
revisor och
auktoriserad revisor*

*Jenny Nyholm
Sophie Karlsson
Per Larson
Revisionskonsulter*

Mars 2018

Innehåll

1.	Sammanfattning	2
2.	Inledning	3
2.1.	Syfte och revisionsfrågor	3
2.2.	Revisionskriterier	4
3.	Granskningsresultat	5
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	5
3.1.1.	Iakttagelser	5
3.1.2.	Revisionell bedömning	7
3.2.	God ekonomisk hushållning.....	7
3.2.1.	Iakttagelser	7
3.2.2.	Revisionell bedömning	8
3.3.	Rättvisande räkenskaper.....	8
3.3.1.	Iakttagelser	8
3.3.2.	Revisionell bedömning	11

1. Sammanfattning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens årsredovisning för 2017. Uppdraget är en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2017.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans i och med årets resultat. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. De finansiella målen för 2017 är uppfyllda.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. De verksamhetsmässiga målen för 2017 är delvis uppfyllda.

Kommunstyrelsen lämnar en sammanfattande bedömning avseende den samlade måluppfyllelsen avseende verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning och gör en jämförelse med tidigare års måluppfyllelse.

- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Räkenskaperna är i allt väsentligt upprättade enligt god redovisningssed. Inga väsentliga avvikelser mot god redovisningssed har påträffats.

2. Inledning

I lag om kommunal redovisning regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är styrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

2.1. Syfte och revisionsfrågor

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9 a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om. Granskning av resultatsammanställning för avfallsverksamheten omfattas inte av denna granskning.

Granskningen har utförts enligt god revisionsledning för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som

påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma. Vårt uppdrag omfattar inte en granskning och prövning om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunens ekonomienhet. Granskningen har utförts enligt god revisionsmed utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Som framgår av vägledningen kan implementeringen ske successivt varför tillämpliga ISA helt eller delvis har följts beroende på om vägledningen har beaktats i årets revisionsplan. Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som presenterades 2018-03-11. Kommunstyrelsen fastställer årsredovisningen 2018-03-27 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2018-04-17.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef.

2.2. Revisionskriterier

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen (KL)
- Lag om kommunal redovisning (KRL)
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR)
- Fullmäktiges beslutade mål om god ekonomisk hushållning

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Iakttagelser

Utveckling av kommunens verksamhet

I förvaltningsberättelsen, under respektive nämnd, redovisas väsentliga händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret. Upplýsningar lämnas om arbete med flyktingmottagande och integration under 2017, med fokus på bland annat bostäder och arbetsmodellen självständighet 356. Även infrastruktur med kommande och genomförda förändringar avhandlas i ett avsnitt.

Av årsredovisningen framgår den förväntade utvecklingen inom olika verksamheter. I förvaltningsberättelsens sammanfattning finns ett avsnitt som blickar framåt i tiden, bland annat nämns att det kommer vara fortsatt fokus under kommande år på 2017 års prioriterade områden. Ett separat avsnitt i årsredovisningen rör även framtidsutveckling i kommunen där den förväntade utveckling och hur den förväntas påverka kommunens prioriteringar och ekonomi kommenteras. Det finns även med ett avsnitt om framåtblick i respektive nämnds redogörelse.

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaron, med specificering på lång-och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelning, redovisas. I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen information om bland annat andel tillsvidareanställda och resultat från kommunens medarbetarundersökning.

Förvaltningsberättelsen innehåller även information om andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten. Ekonomiska nyckeltal redovisas, samt i viss omfattning även verksamhetsrelaterade nyckeltal. Olika typer av nyckeltal/verksamhetsmått finns i nämndernas verksamhetsberättelser samt i ett separat avsnitt.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar en beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och verksamhet. Upplýsningar lämnas om, bland annat, Södertörns Brandförsvarsförbund samt den kommunala koncernen innehållandes Ekerö kommun och det helägda dotterbolaget AB Ekerö Bostäder. Förvaltningsberättelsen har förbättrats jämfört med tidigare år, bland annat avseende väsentliga personalförhållanden. Den bör dock kompletteras med ytterligare information om den samlade verksamhetens utveckling i kommunkoncernen som helhet och förhållanden av betydelse för styrning och uppföljning i den kommunala koncernen för att fullt ut överensstämna med RKR 8.2, även om informationen har förbättrats och utökats jämfört med tidigare år.

Investeringsredovisning

Årets investeringar redovisas samlat i kapitlet investeringar. Upplysningar om budgetavvikelser för större investeringar lämnas. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Sammantaget uppgick årets investeringar till 116,3 mnkr, vilket är 27,1 mnkr lägre än föregående år. Investeringsbudgeten för 2017 uppgick sammanlagt till 203,9 mnkr. I förhållande till investeringsbudget innebär årets utfall en avvikelse om +87,6 mnkr. Avvikelsen förklaras i huvudsak av att projekt är flyttade fram i tiden. Avsnittet inkluderar även exempel på investeringar under året.

Driftredovisning

Utfallet av kommunens driftverksamhet redovisas samlat i förvaltningsberättelsen och i avsnittet ”Finansiella rapporter och tilläggsupplysningar”. Vidare finns kostnadsposter redovisade per enhet för respektive nämnd. Upplysningar om eventuella orsaker till budgetavvikelser redovisas för samtliga nämnder och överensstämmelse med övriga delar av årsredovisningen finns. Nämndernas budgetavvikelser redovisas i tabellen nedan. Uppställningen i årsredovisningen är indelad enligt budgettitlar inklusive interna transaktioner. I årsredovisningens driftsredovisning särredovisas kostnadsposter för kommunal förskola/skola (barn- och ungdomsnämnden), bostadsanpassning (byggnadsnämnden) och ”tekniska nämnden – avfall”.

Nettokostnader, mnkr	Utfall	Budget	Budget- avvikelse	Budget- avvikelse, %
Barn- och utbildningsnämnden	-788,7	-791,3	2,6	0,3
Socialnämnden	-510,5	-511,8	1,3	0,3
Kultur- och fritidsnämnden	-48,0	-47,6	-0,4	-0,9
Byggnadsnämnden	-9,4	-10,1	0,6	5,9
Miljönämnden	-2,9	-3,4	0,5	14,7
Tekniska nämnden	-20,6	-13,7	-6,9	-50,4
Central politisk organisation	-9,2	-10,9	1,7	15,6
Revisionen	-1,0	-1,1	0,1	9,1
Överförmyndaren	-2,2	-2,3	0,1	4,3
<i>Kommunstyrelsen:</i>				
Kommunstyrelsens verksamheter	-102,6	-106,5	3,9	3,7
KS – produktionsorganisation	0,7	0,0	0,7	N/A
Nedskrivning/utrangering anläggningar	-18,7	0	-18,7	N/A
Verksamhetens nettokostnader	-1 513,1	-1 498,6	-14,5	-0,9

Samtliga verksamheters nettokostnader uppgår till 1 513,1 mnkr, vilket är 14,5 mnkr högre än budgeterat. Underskottet kan till stor del tillskrivas extraordinära kostnader kopplade till den nedbrunna förskolan på Drottningholm. Kommunstyrelsens resultat belastas med 18,7 mnkr i utrangering av anläggningstillgångar, varav 13,8 mnkr var förskolans bokförda värde.

Tekniska nämnden utmärker sig genom att ha ett relativt signifikant underskott. Utöver projektkostnader för den nedbrunna förskolan belastas även nämnden med extraordinära kostnader för ombyggnation av Färingsöhemmet till bostäder. Vi noterar att Tekniska

nämnden har bedrivit verksamheten med underskott de senaste tre åren, och för år 2017 uppgår den negativa budgetavvikelsen till -6,9 mnkr.

Tidigare år har Socialnämnden och Barn- och ungdomsnämnden redovisat relativt stora avvikelser mot budget, men under 2017 uppvisar nämnderna endast mindre budgetavvikelser.

Miljönämnden redovisar ett överskott om 0,5 mnkr, vilket motsvarar 14,7 procent av budget 2017. Personalkostnaderna var betydligt lägre än budgeterat beroende på tjänst- och föräldraledigheter samt sjukfrånvaro.

Balanskravsresultat

Förvaltningsberättelsen innehåller en balanskravsutredning i enlighet med KRL. I och med årets resultat så redovisar kommunen en ekonomi i balans för år 2017. Avstämning av årets resultat enligt balanskravets bestämmelser har skett enligt KRL 4:4 och KL 8:5 genom att kommunen i förvaltningsberättelsens gör en balanskravsutredning. Detta sker under avsnittet ”Ekonomisk ställning och finansiell analys”. Dessutom finns en balansutredande not till kommunens balansräkning.

Årets resultat efter balanskravsjusteringar uppgår till 20,7 mnkr. Årets balanskravsresultat (efter ianspråktagande av tidigare öronmärkt eget kapital samt avsättning till RUR) uppgår till 26,7 mnkr.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Förvaltningsberättelsen innehåller en utvärdering av ekonomisk ställning under avsnittet ”Ekonomisk ställning och finansiell analys”. Analys görs av bland annat utveckling av resultatet, soliditeten och självfinansieringsgraden av investeringar de senaste fem åren. Vi gör bedömningen att denna uppfyller kravet enligt KRL.

3.1.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans i och med årets resultat. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

3.2. God ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige har fastställt ett måldokument för mandatperioden 2015-2018 innehållande en vision med underliggande plattform och ett antal verksamhetsmål, sorterade utifrån ovanstående perspektiv. Samtliga inriktningsmål beskrivs och utvärderas i årsredovisningen.

3.2.1. Iakttagelser

Finansiella mål

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget 2017:

Finansiella mål	Utfall 2017	Måluppfyllelse
Årets resultat ska vara positivt, nivån fastställs i samband med beslut om budget. Utgångspunkten är att årets resultat ska vara minst 1 % och sträva mot 2 %.	1,3 %, vilket motsvarar 20,7 mnkr.	<i>Uppfyllt</i>
Investeringsbudgeten ska årligen anpassas till utrymmet för egenfinansiering	Totalt 116,3 mnkr. Nyckeltal på balansdagen; 82 % självfinansiering och egenfinansiering över 100 %.	<i>Uppfyllt</i>

Av redovisningen framgår att samtliga finansiella mål uppfylls.

Det lämnas även en framåtblickande kommentar avseende de finansiella målen, där tendensen bedöms som negativ. Detta uppges främst bero på att kommande års ekonomiska budgetplan visar ett mer ansträngt läge från år 2018.

Mål för verksamheten

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens fem verksamhetsmål, varav ett är finansiellt och redogörs för under föregående rubrik. De fyra övergripande verksamhetsmässiga målen beslutades i juni 2015 för kommunens utveckling under mandatperioden 2015-2018. I årsredovisningen 2017 framgår att nämnder och styrelser, i enlighet med Kommunfullmäktiges beslut, ska inarbeta dessa mål i verksamhetsplaner och beakta dessa i budgeten för planperioden.

Måluppfyllelsen bedöms på en skala från 1-4 där 1 är uppnått och 4 ej uppnått/ej startat. Av de 4 övergripande målen som återrapporteras i årsredovisningens förvaltningsberättelse anses ett mål vara "uppnått", medan resterande tre mål "ej uppnått men på god väg". Sammantaget för de fyra verksamhetsmålen är trenden uppåtgående.

3.2.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. De finansiella målen för 2017 är uppfyllda.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. De verksamhetsmässiga målen för 2017 är delvis uppfyllda.

Kommunstyrelsen lämnar en sammanfattande bedömning avseende den samlade måluppfyllelsen avseende verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning och gör en jämförelse med tidigare års måluppfyllelse.

3.3. Rättvisande räkenskaper

3.3.1. Iakttagelser

Resultaträkning

Resultaträkningen är uppställd enligt KRL 5.1 och omfattar tillräckliga noter.

Resultaträkningen redovisar i allt väsentligt kommunens intäkter och kostnader för året samt hur det egna kapitalet har förändrats under räkenskapsåret. Jämförelse med föregående år lämnas för varje delpost.

Årets resultat är positivt och uppgår till 20,7 mnkr (80,0 mnkr) vilket innebär en positiv avvikelse mot budgeterat resultat med 3,8 mnkr. I förvaltningsberättelsens resultatavsnitt redogörs för de största budgetavvikelserna.

Resultaträkning, tkr	Utfall 2017	Budget 2017	Budget-avvikelse	Utfall 2016
Verksamhetens intäkter	299 954	272 449	27 505	325 492
Jämförelsestörande intäkter	7 471	8 000	-529	8 452
Verksamhetens kostnader	-1 736 557	-1 710 299	-26 258	-1 661 530
Jämförelsestörande kostnad	-14 614	0	-14 614	-233
Avskrivningar	-69 349	-68 730	-619	-63 725
Verksamhetens nettokostnader	-1 513 092	-1 498 580	-14 513	-1 391 544
Skatteintäkter	1 482 745	1 473 400	9 345	1 363 309
Generella statsbidrag och utjämnung	63 873	55 600	8 273	94 914
Finansiella intäkter	2 403	1 230	1 173	26 415
Finansiella kostnader	-15 223	-14 751	-473	-13 127
Årets resultat	20 703	16 900	3 802	79 967

Vid granskningen av resultaträkningen har inga väsentliga avvikelser noterats som påverkar vår bedömning av räkenskaperna för år 2017. Som vi noterade i 2016 års granskning bytte kommunen pensionsförvaltaren under 2016 och bokförde avsättningen för pensioner i enlighet med de "gamla" pensionsförvaltarens uppgifter. Vilket medförde att kommunen felaktigt bokförde en för hög avsättning för pensioner i bokslutet 2016-12-31. Skillnaden mellan den nya och den gamla pensionsförvaltarens uppgifter uppgick till 7 569 tkr. Vi har i samband med årets granskning av årsredovisningen säkerställt att korrigering har skett och att hanteringen har medfört en jämförelsestörande intäkt om motsvarande belopp.

Balansräkning

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter.

Balansräkningen redovisar i allt väsentligt kommunens tillgångar, avsättningar och skulder per balansdagen. Balansposterna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade samt har värderats enligt principerna i KRL.

Vid granskningen av balansräkningen har följande avvikelser noterats:

- I granskningen har noterats att kommunen, i likhet med tidigare år, skuldfört statsbidrag som enligt vår bedömning borde ha intäktsförts vid bokslutet utifrån att motprestation saknas och kommunen inte kan bli återbetalningsskyldig till bidragsgivaren. Dessa uppgår inte till väsentliga belopp som påverkar vår bedömning av rättvisande räkenskaper, dock är hanteringen inte i enlighet med god redovisningssed.

- Kortfristiga skulder kopplade till socialkontoret uppgående till ca 1 mnkr har ej granskats eftersom underlag saknas.

Ovanstående noteringar vid granskning av balansräkningen bedöms inte som materiella och är inte väsentliga vid bedömningen av räkenskaperna för år 2017.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är uppställd enligt gällande rekommendation. Den omfattar tillräckliga noter. Överensstämmelse med övriga delar av årsredovisningen finns.

Sammanställda räkenskaper

De sammanställda räkenskaperna är uppställda jämte kommunens räkenskaper och omfattar motsvarande noter. Uppställningen följer redovisningssed.

Konsolideringen innefattar samtliga de företag som enligt kraven i RKR:s rekommendation 8.2 Sammanställd redovisning ska ingå. Eliminering av koncerninterna poster har i allt väsentligt utförts.

I vår granskning har vi inte noterat några väsentliga differenser mellan underliggande årsredovisningar och uppgifterna i koncernsammanställningen.

Tilläggsupplysningar och redovisningsprinciper

Årsredovisningen lämnar i huvudsak tillräckliga tilläggsupplysningar och redogör i huvudsak för tillämpade redovisningsprinciper i tillräcklig omfattning.

Följande väsentliga avvikelser från god redovisningssed har noterats:

Rekommendation m.m.	Efterlevnad	Avvikelse
RKR 8.2 Sammanställd redovisning	Delvis	Förvaltningsberättelsen bör kompletteras med information om den samlade verksamhetens utveckling och förhållanden av betydelse för styrning och uppföljning.
RKR 12.1 Redovisning av immateriella tillgångar	Delvis	Noten är inte uppdelad på internt förvärvade och externt förvärvade immateriella tillgångar.
RKR 15.1 Redovisning av lånekostnader	Delvis	Uppgift om huvudmetod eller alternativ metod tillämpas för lånekostnader saknas.

Vi har även noterat att det finns risk för att kommunen inte uppfyller rekommendation 13.2 om Redovisning av hyres-/leasingavtal i årsredovisningen 2017 i likhet med tidigare år. Kommunen har historiskt sett (och så även i bokslutet 2017) redovisat all leasing som operationell leasing, vilket medfört att kostnaderna för leasingen gått direkt över resultaträkningen. Under 2017 har dock en inventering av en del väsentliga leasingavtal påbörjats för att bedöma huruvida dessa ska redovisas som operationella eller finansiella leasingavtal. Vid tidpunkt för årsredovisningens avlämnande är utredningen inte färdigställd. Kommunen har i årsredovisningen 2017 klassificerat all leasing som operationell. I och med detta kan det finnas leasingavtal hos kommunen som borde

redovisas som finansiell leasing, där leasingåtagandet läggs upp som en tillgång i balansräkningen och där "tillgången" skrivs av under leasingperioden.

3.3.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Räkenskaperna är i allt väsentligt upprättade enligt god redovisningssed. Inga väsentliga avvikelser mot god redovisningssed har påträffats.

2018-03-28

Anders Hägg

Uppdragsledare

Richard Vahul

Projektledare